

Thomas

MANN

Čarovná hora

Mladá fronta

THOMAS MANN

Čarovná hora

Přeložil Vratislav Jiljí Slezák

Thomas

MANN

Čarovná hora

MLADÁ FRONTA

*Vydání této knihy velkoryse podpořil grantem Goethe Institut,
financovaný ministerstvem zahraničních věcí Spolkové republiky Německo.*

ISBN (pdf) 978-80-204-4095-2

Originally published as: Der Zauberberg

© S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main 1924.

Translation © Vratislav Jiljí Slezák, 2015

— PŘEDZNAMENÁNÍ —

Hodláme vyprávět příběh Hanse Castorpa – nikoli kvůli jeho osobě (čtenář pozná, že je to obyčejný, leč sympatický mladý muž), ale pro příběh samotný; připadá nám, že je svrchovaně záhodno jej vyprávět (a ve prospěch Hanse Castorpa připomeňme, že jde o jeho příběh a něco nevšedního že se nepříhoda každému); udál se velmi dávno, vlastně je, abychom tak řekli, už dlouho pokrytý ušlechtilou patinou dějin, a je proto třeba jej vyprávět slovesným časem pro minulost věru hluboce zapadlou.

Pro příběh to nepředstavuje nevýhodu, spíše přednost; příběhy se přece musejí nejprve někdy udát, a čím jsou minulejší, jsou pak, dalo by se říci, touto svou povahou i vhodnější pro vypravěče, švelivého vyznavače imperfekta. Ale náš příběh není takový, jaké se lidem přiházejí podnes a nemalou měrou i vypravěčům příběhů; tahle historie je mnohem starší, než kolik je jí let, její věkovitost, její stáří nelze spočítat z uplynulých dní ani z oběhů slunce, jež se do ní obtiskly: ona za míru minulosti nevděčí vlastně času – tímto podotknutím budíž mimochodem poukázáno a upozorněno na spornost a prazvláštní obojakou povahu toho tajemného jevu.

Abychom však jasný obsah uměle nezatemňovali: vysoký stupeň odvanutosti našeho příběhu je dán tím, že se odehrává před určitým přelomem a předělem, jenž přivodil propastné rozštěpení... Odehrává se, anebo abychom veškeré přezens pečlivě obešli, odehrával se a odehrál v oněch dávných dnech, kdy se před započatím veliké války začalo dít tolik věcí; ovšem to, co začalo, zjevně vůbec ještě neskončilo. Odehrává se tedy předtím, třebaže nikterak dlouho předtím. Ale není minulostní ráz nějakého příběhu tím hlubší, úplnější a pohádkovější, čím těsněji se před tím „předtím“ odehrává? Navíc je možné, že s pohádkou má tento náš příběh leccos společného i jinak, svou vnitřní povahou.

Budeme jej vyprávět obšírně, přesně a důkladně – copak zábavnost nebo nudnost příběhu byla kdy závislá na tom, kolik prostoru a času příběh zabírá? Z ódia přehnané pečlivosti strach nemáme, kloníme se totiž spíše k názoru, že pouze důkladnost dokáže opravdu pobavit.

Vypravěč nebude s Hansovým příběhem hotov jen tak jedna dvě. Sedm dní, týden, nepostačí, a ani sedm měsíců ne. Nejlépe když ani nebude mít předem jasno, kolik pozemského času uplyne, po který si ho ta historie připoutá. Aby to snad propána nebylo celých sedm let!

A tak se do toho pustme.

— KAPITOLA PRVNÍ —

Příjezd

Na vrcholu léta cestoval ze svého otcovského města Hamburku do stanice Davos-Město v kantonu Graubünden obyčejný mladý muž. Jel tam na tři týdny na návštěvu.

Z Hamburku až tam nahoru je to cesta ovšem daleká, na tak krátký pobyt vlastně daleká až příliš. Jede se přes země vícera pánů nahoru dolů, z jihoněmecké vysočiny se sjíždí k břehu švábského moře a po jeho skotačivých vlnách se pak pokračuje lodí nad hlubinami považovanými kdysi za bezedné.

Cesta, která doposud probíhala velkoryse a přímočaře, se nyní drobí. Častá jsou zdlouhavá zdržení. U Rorschachu na švýcarském území se cestující opět svěří železnici, tou však dojede jen do Landquartu, malé stanice v Alpách, kde je nutno přestoupit. Po delším postávání ve větrné a nepříliš půvabné končině nasedne na úzkokolejku a ve chvíli, kdy se dá do pohybu lokomotiva sice malá, zjevně však s neobyčejnou tažnou silou, začíná vlastní dobrodružná část jízdy, příkré, tvrdošíjné stoupání, které jako by nechtělo nikdy skončit. Stanice Landquart neleží totiž ještě nijak vysoko, zato nyní se již doopravdy prodíráme skalní divočinou do velehor.

Hans Castorp – tak se totiž ten mladý muž jmenuje – seděl sám s příruční brašnou z krokodýlí kůže, dárkem od svého strýce a pěstouna, konzula Tienappela, ať i toto jméno tu hned zraje zazní, v malém, šedě čalouněném kupé, zimní plášť se houpal na věšáku, pléd ležel svinutý; okénko měl stažené, a protože se teď odpoledne už začalo stále víc ochlazovat, náš zhýčkaný mazánek si vyhrnul límec svého módního, širokého letního převlečníku s hedvábnou podšívkou. Na sedadle vedle sebe měl brožovanou knihu s názvem „Ocean steamships“, v níž si na počátku cesty občas četl; nyní ležela odložená a dech těžce supící lokomotivy, jenž pronikal dovnitř, ji znečišťoval sazemi.

Člověka – a zejména mladého, který v životě dosud nezapustil pevnější kořeny – vzdálí od jeho každodenního světa, od všech jeho povinností, zájmů, starostí a vyhlídek dva dny cesty mnohem větší měrou, než jak si dokázal představit za jízdy drožkou na nádraží. Prostor, jenž se úprkem navaluje mezi ním a místem, kde žil, vykazuje

síly, které jsou obvykle vyhrazovány času; co chvíli vyvolává vnitřní změny, velmi podobné těm, jaké působí čas, jenže jaksí ještě mocnější. I prostor vyvolává zapomnění stejně jako čas; činí to však tím, že lidskou osobu oprostuje od jejích vztahů a uvádí ji do původního stavu svobody, dokonce i z pedanta a pecivála učiní v mžiku něco jako tuláka. Čas, říká se, je Léthé; ale i vzduch dále je stejný nápoj, a účinkuje-li méně důkladně, pak o to rychleji.

Stejně se vedlo i Hansi Castorpovi. Nehodlal této cestě přikládat zvláštní důležitost a nějak se jí v nitru zabývat. Když už ji musel podniknout, chtěl ji spíš mít co nejdřív za sebou a vrátit se stejný, jako když odjížděl, a navázat život přesně tam, kde jej musel na chvíli přerušit. Ještě včera jeho myšlenky nevybočovaly z obvyklého kruhu, přemítal o tom, co si zrovna odbyl, o závěrečných zkouškách, i o tom, co ho bezprostředně čeká, o svém vstupu do praxe ve firmě Tunder & Wilms (loděnice, strojírna a kotlárna), a na dobu po těch nastávajících třech týdnech vyhlížel s takovou mírou netrpělivosti, jakou jeho povaha jen dokázala vyvinout. Najednou mu však připadalo, jako by si nyní jeho plnou pozornost žádalo toto nové prostředí, že se nesluší brát je na lehkou váhu. Že byl vynesena vzhůru do oblastí, jejichž ovzduší ještě neokusil a kde, jak věděl, panují naprosto nezvyklé životní podmínky, podivně nuzné a skrovné, začalo být vzrušující a naplňovalo ho jistou úzkostí. Domov a řád nejenže ležely daleko za ním, ony hlavně ležely bezpočet sáhů hluboko pod ním, a on pořád ještě stoupal výš a výš. Těkaje mezi tím, co zanechal dole, a neznámem, které na něj čeká, si kladl otázku, jak se mu tam nahoře asi povede. Není možná nerozumné a škodlivé, že on, narozený a přivyklý vzduchu jen pár metrů nad mořskou hladinou, se náhle vydal na cestu do těchto extrémních končin a nepobyl předtím alespoň několik dní na nějakém místě ve středně vysoké poloze? Přál si, aby už byl u cíle, vždyť až bude nahoře, myslel si, bude tam žít jako kdekoli jinde, a ne jako nyní, kdy mu šplhání vlaku připomíná, v jakých nepřiměřených sférách se nachází. Vyhlédl ven: vlak se v obloucích vinul úzkou soutěskou; bylo vidět přední vozy, lokomotivu vyfukující při té své námaze hnědé, zelené a černé chuchvalce dýmu, jež se rozplývaly kolem dokola. V hlubinách po pravé straně hučela voda; vlevo se proti obloze šedé jako kámen tyčily mezi skalisky tmavé smrky. Následovaly tunely, kde byla naprostá tma, a když se opět rozbřesklo, otevřel se pohled do rozlehlých roklín s osadami v hlubině. Rokle se opět zavřely

a vynořily se další soutěsky se zbytky sněhu v rozsedlinách a trhlinách. Na malých, chudičkých koncových nádražích postál vlak občas o něco déle a vyjížděl pak v opačném směru, a to mátl, člověk nevěděl, kam vlastně jede, a už ani netušil, kde je která světová strana. Rozevíraly se velkolepé daleké výhledy do posvátného, fantasmagorického světa strmých velehorských vrcholů, do nichž vlak stále usilovně stoupal, a zraku plnému úcty ihned zase mizely v záhybech trati. Hans Castorp si připomněl, že pod sebou zanechal pásma listnatých stromů, a pakli se nemýlí, i zpěvavého ptactva, a pomyšlení na takovou ztrátu a ochuzení mu přivodilo nával slabé závratě a nevolnosti, a tak si na pár vteřin zakryl rukou oči. Přešlo to. Zjistil, že stoupaní je u konce a že dosáhli vrcholu průsmyku. Po údolní rovině uháněl vlak pohodlněji.

Blížila se osmá večer, bylo ještě světlo. V krajině se v dálce ukázalo jezero, hladinu mělo šedou, černé smrkové lesy při jeho březích šplhaly vzhůru po okolních stráních, nahoře posléze řídly a vytrácely se a zbývala už jen holá, mlžná skaliska. Vlak zastavil na malé stanici, Davos-Osada, jak Hans Castorp zaslechl venku vyvolávat, zakrátko tedy bude u cíle. Vtom zcela blízko uslyšel rozšafný hamburský hlas svého bratrance Joachima Ziemšena, jak říká: „Zdravím tě, tak si vystup,“ a když Hans vykoukl z okna, stál pod ním na nástupišti skutečně Joachim v hnědém převlečnicku, prostovlasý, a vypadal tak zdravě jako ještě nikdy v životě. Zasmál se a znovu řekl:

„No tak vystup, nestyd' se!“

„Vždyť jsem ještě nedojel,“ řekl Hans Castorp zaraženě a zůstal sedět.

„Ale dojels. Tohle je stanice Obec. Odtud je to do sanatoria blíž. Mám tady vůz. Dej mi svoje věci.“

Zmatený a rozčilený z příjezdu a shledání podal mu Hans Castorp se smíchem příruční brašnu a plášť, svinutý pléd, hůl a deštník a nakonec i „Ocean steamships“. Pak proběhl úzkou chodbičkou a seskočil na nástupiště k takříkajíc teprve vlastnímu, osobnímu přivítání s bratrancem; proběhlo bez přepjatosti, jak je mezi lidmi chladných a zdrženlivých mravů zvykem. Je to zvláštní, ale oba se odjakživa vyhýbali oslovení křestním jménem, jen a jen z ostychu před přílišnou srdečností a vřelostí. Protože se však dost dobře nehodilo, aby se oslovovali příjmením, omezili se na prosté tykání. Mezi oběma bratřenci to byl ustálený zvyk.

Výjevu, jak si oba – mladý Ziemšen s vojenským držením těla – spěšně a trochu rozpačitě potřásli rukama, přihlížel livrejovaný muž

v čepici s prýmky a přešel pak k nim, aby si od Hanse Castorpa vyžádal zavazadlový lístek; byl to vrátný Mezinárodního sanatoria Berghof a hodlal tam zavézt hostův velký kufr ze stanice Město, zatímco pánové pojedou vozem přímo na večeri. Muž nápadně kulhal, a tak se Hans Castorp Joachima Ziemšena rovnou zeptal:

„On je válečný vysloužilec? Pročpak tak kulhá?“

„Ale prosím tě!“ opáčil Joachim poněkud trpce. „Vysloužilec! Má to v koleně – totiž měl, vyjmuli mu potom kolenní česku.“

Hansi Castorpovi to okamžitě došlo. „Aha!“ prohodil, v chůzi zvedl hlavu a letmo se ohlédl. „Nechceš mi přece namluvit, že ty taky máš něco takového? Vypadáš, jako bys už dávno nosil portepé a zrovna ses vrátil z manévru.“ A zboku si bratrance prohlížel.

Joachim byl vyšší a ramenatější než on, přímo obraz mladistvé síly a jako stvořený pro uniformu. Náležel k velmi snědému typu, jaký jeho světlovlasá domovina nezřídka plodí, a jeho beztak tmavá pleť opálením téměř zbronzověla. Měl velké černé oči a nad plnými, pěkně vykrojenými ústy tmavý knírek, skoro by se dalo říci přímo krasavec, nebýt odstávajících uší. Ty byly až do určitého okamžiku jedinou starostí a bolestí v jeho životě. Teď měl starosti jiné. Hans Castorp pokračoval:

„Pojedeš pak se mnou už zase dolů, ne? Opravdu nevidím nic, co by tomu bránilo.“

„Já s tebou?“ užasl bratranec a obrátil k němu veliké oči, které byly odjakživa mírné, ale za těch pět měsíců prožitých zde se do nich vloudil výraz jisté únavy, ba smutku. „A kdy?“

„No za tři neděle.“

„Aha, ty se v myšlenkách zřejmě už zas vracíš domů,“ usoudil Joachim. „Jen počkej, vždyť jsi zrovna přijel. Pro nás tady nahoře nejsou tři neděle skoro nic, pro tebe ovšem, když tu jsi na návštěvě a chceš zůstat jen ty tři týdny, pro tebe je to času spousta. Nejdřív se pěkně zaklimatizuj, to vůbec není jen tak, však poznáš. A podnebí tu u nás není taky ta jediná zvláštnost. Uvidíš tady leccos nového, jen si všiměj. A co mne se týče, tak rychle to nepůjde, víš, za tři neděle domů, to jsou nápady tam od vás zdola. Snědý sice jsem, jenže to je hlavně opálení od sněhu, tady to vůbec nic neznamená, jak neustále podotýká Behrens, a při posledním podrobném vyšetření mi řekl, že to zcela určitě potrvá ještě aspoň půl roku.“

„Půl roku? To nemyslíš vážně!“ zvolal Hans Castorp. Před staniční budovou, což byla vlastně jakási lepší kůlna, usedli právě do žlutého

lehkého kočáru přichystaného na kamenitém prostranství; oba hnědáci trhli vozem a Hans Castorp se rozhorleně vrtěl na tvrdém čalounění. „Půl roku? Vždyť už tady skoro půl roku jsi! Takhle se přece s časem nedá –!“

„Ano, čas,“ řekl Joachim a několikrát pokývl hlavou, nevšímaje si bratrancova upřímného rozhořčení. „Tady s lidským časem zacházejí jinak, budeš se divit. Tři týdny jsou tu jako jeden den. Však uvidíš. Všemmu se naučíš,“ řekl a dodal: „Tady se pojmy mění.“

Hans Castorp se na něj nepřetržitě z boku díval.

„Jenže ty ses přece skvěle zotavil,“ řekl a kroutil hlavou.

„Připadám ti tak?“ opáčil Joachim. „Vid', taky si to myslím!“ řekl a opřel se rovně o polštář; ihned však zaujal opět šikmější polohu. „Daří se mi sice líp,“ prohlásil, „jenže zdravý ještě nejsem. Vlevo nahoře, kde bylo dřív slyšet chrčení, to teď už zní jen zdrsněle, to by nebylo tak zlé, ale dole je to ještě drsné moc, a pak taky mám v druhém mezižebním prostoru šelesty.“

„Z tebe se tu stal přímo učenec,“ řekl Hans Castorp.

„To je učenost teda opravdu náramná. Byl bych ji už dávno rád vypotil ve službě,“ odvětil Joachim. „A ještě mám taky sputum,“ řekl a přitom nedbale a zároveň prudce pokrčil rameny, což se k němu nijak nehodilo, a ukázal bratranci, co napůl povytáhl z boční kapsy převlečníku a ihned zase do ní zastrčil: plochou lahvičku z modrého skla s kovovým uzávěrem. „Z nás tady nahoře ji má většina,“ podotkl. „Máme pro ni zvláštní označení, přezdívkou, docela legrační. Koukáš se po krajině?“

Hans Castorp se opravdu rozhlížel a prohlásil: „Velkolepá!“

„Myslíš?“ zeptal se Joachim.

Chvíli jeli po ulici s nepravdělnou zástavbou rovnoběžně s tratí v ose údolí, pak se dali vlevo přes úzké koleje, přešli potok a po silniče mírně stoupající k zalesněným svahům se nyní kodrcali k podélné budově, obrácené průčelím k jihovýchodu, v níž se právě rozsvěcovala první světla; stála na lučinatém, plochem výběžku, měla věž s kupolí a se spoustou svých balkonových lodžii vypadala z dálky jako děravá a pórovitá houba. Slabé červánky, které chvíli oživovaly rovnoměrně zataženou oblohu, pohasly a v přírodě se rozhostil onen bezbarvý, duše zbavený a smutný přechodný stav bezprostředně předcházející plnému nástupu noci. Ve velmi protáhlém a poněkud obloukovitým údolím se teď objevovala světla ve všech sídlech, jak na jeho dně, tak tu

a tam i na obou jeho úbočích, – zejména na výčnělkovitém pravém, kde stavby byly umístěny terasovitě nad sebou. Vlevo vybíhaly vzhůru po lučinatých stráních pěšiny a ztrácely se v tupé černi jehličnatých lesů. Až docela vzadu, kde se údolí zužovalo, stály ve střízlivé břidlicové modři horské kulisy. Zvedl se vítr a nastal citelný večerní chlad.

„No, upřímně řečeno, tak ohromující mi zas nepřipadá,“ řekl Hans Castorp. „Kdepak jsou ledovce a věčný sníh a mohutní horští obři? Tyhleto kopce se mi moc vysoké nezdají.“

„Jen si nemysli, vysoké jsou,“ odpověděl Joachim. „Skoro všude je vidět hranici lesa, je nápadně ostrá, smrky najednou končí a tím přestává všechno, je konec, pak už jsou jen skály, jen se podívej. Tamhle naproti, vpravo od Schwarzhornu, té zubaté hory, máš dokonce ledovec, vidíš, jak se tam ještě modrá? Není velký, ale ledovec to je, jak se patří, jmenuje se Scaletta. A v té mezeře jsou Piz Michel a Tinzenhorn, odsud nejsou vidět, ty jsou zasněžené pořád, celý rok.“

„Věčný sníh,“ podotkl Hans Castorp.

„No, věčný, chceš-li. Ale je to všechno pěkně vysoko. Jenže i my jsme hrozně vysoko, uvaž. Šestnáct set metrů nad mořem. To se pak nějaký kopec už neprosadí.“

„Však to taky bylo šplhání! Bylo mi pěkně úzko, to ti povím. Šestnáct set metrů! Když to spočítám, je to asi pět tisíc stop. V životě jsem tak vysoko nebyl.“ A Hans Castorp se na zkoušku toho cizího vzduchu zhluboka nadýchl. Byl svěží – nic víc. Postrádal vůni, obsah, vlhkost, vdechoval se snadno a duši neříkal nic.

„Výtečný!“ poznamenal zdvořile.

„Ano, vzduch je to proslulý. Ale dneska se zdejší končina neprezentuje zrovna příznivě. Mnohdy se vyjímá líp, zejména když je zasněžená. Jenže člověk se pohledu na ni brzo nasytí. My všichni tady nahoře, to mi věř, jí máme až po krk, úplně a naprosto,“ pravil Joachim a ústa se mu stáhla odporem, který působil přehnaně a neovládaně a opět se k němu nijak nehodil.

„Ty mluvíš tak zvláštně,“ podotkl Hans Castorp.

„Jak to zvláštně?“ otázal se Joachim trochu znepokojeně a otočil se k bratranci...

„Ne ne, promiň, jenom mi to chvíli tak připadalo!“ spěšně prohlásil Hans Castorp. Měl totiž na mysli obrat „my tady nahoře“, který Joachim použil už třikrát nebo čtyřikrát a v Hansi Castorpovi vzbudil podivnou tíseň.

„Naše sanatorium leží ještě výš než obec, jak vidíš,“ pokračoval Joachim. „O padesát metrů. V prospektu je psáno ‚sto‘, ale je to pouhých padesát. Úplně nejvýš leží tamhle tím směrem sanatorium Schatzalp, není odtud vidět. Musejí v zimě svážet svoje mrtvoly na bobových saních, protože cesty nejsou sjízdné.“

„Svoje mrtvoly? Cože! No prosím tě!“ zvolal Hans Castorp. A najednou ho přepadl smích, prudký, neovladatelný smích, a chladným větrem poněkud ztuhlý obličej se mu stáhl v lehce bolestnou grimasu. „Na bobech! A to mi povídáš jen tak, jakoby nic? Z tebe se za těch pět měsíců stal pěkný cynik!“

„Ale vůbec ne,“ odpověděl Joachim a pokrčil rameny. „Proč? Mrtvolám je to přece jedno... Je ovšem možné, že se tady z člověka cynik stane. I Behrens je taky pořádný cynik – mimochodem famózní figura, starý buršák a podle všeho vynikající chirurg, ten se ti bude líbit. Pak je tu ještě Krokowski, asistent – úžasný mozek. V prospektu se na jeho činnost zvlášť poukazuje. Provozuje totiž s pacienty pitvání duší.“

„Cože provozuje? Pitvání duší? No to je ale příšerné!“ zvolal Hans Castorp a dočista propadl svému rozveselení. Už se neovládal, po všem předchozím ho pitvání duší uchvátilo nejvíc a smál se, až mu zpod ruky, již si v předklonu zastíral oči, tekly slzy proudem. I Joachim se srdečně smál – zjevně mu smích dělal dobře –, a tak se stalo, že z vozu, který je po strmé, vinuté příjezdové cestě nakonec už jen krokem dovezl k portálu Mezinárodního sanatoria Berghof, vystoupili oba mladí muži velmi rozjaření.

Číslo 34

Hned mezi vchodem do domu a mezidveřním prostorem byla po pravé straně vrátnice; v téže šedé livreji jako ten kulhavec na nádraží vyšel odtamtud mladíkům vstříc zřízenec francouzského typu, který předtím seděl u telefonu a četl si v novinách, a vedl je příjemně osvětlenou halou, po jejíž levé straně se nacházely společenské místnosti. Hans Castorp do nich zběžně nahlédl a zjistil, že jsou prázdné. Zeptal se bratrance, kde že jsou hosté, a ten odpověděl:

„Mají leženou. Já jsem dnes měl vycházku, protože jsem jel pro tebe na nádraží. Jinak po večeri taky ležím na balkoně.“

Mnoho nechybělo, a Hans Castorp se znovu dal do smíchu.

„Cože, vy ležíte na balkoně ještě v noci a v mlze?“ zeptal se pochybovačně.

„Ano, to je předpis. Od osmi do deseti. Teď ale pojd', prohlédni si svůj pokoj a umyj si ruce.“

Vstoupili do výtahu, jeho elektrický pohon obsluhoval ten Francouz. Výtah klouzal vzhůru a Hans Castorp si osušoval oči.

„Jsem z toho smíchu celý rozlámaný a zmožený,“ řekl a dýchal ústy. „Tys mi pověděl tolik šílených věcí... To s pitváním duší byla tedy síla, málem mě to porazilo. Krom toho jsem zřejmě po cestě i trochu unavený. Taky máš tak studené nohy? A zároveň to horko ve tvářích, to je nepříjemné. Půjdeme se hned najíst, ne? Už mám hlad. Vaří se tady u vás nahoře slušně?“

Neslyšně kráčeli úzkou chodbou po kokosovém běhounu. Od stropu vysílaly zvonové lampy z mléčného skla bledé světlo. Stěny, natřené olejovou barvou, se leskly bíle a tvrdě. Na jednom místě se objevila ošetřovatelka v bílém čepci a s cvikrem na nose, šňůrku měla zastrčenou za ucho. Nejspíš protestantka, nijak zvlášť oddaná svému povolání, zvědavá, stížená a zneklidňovaná nudou. Na chodbě před bíle natřenými dveřmi s čísly stály na dvou místech na podlaze jakési balony, velké, břichaté nádoby s krátkými hrdly; Hans se v první chvíli zapomněl zeptat, k čemu slouží.

„Tak jsme tady,“ řekl Joachim. „Číslo čtyřiatřicet. Vpravo je můj pokoj, vlevo bydlí jedni ruští manželé – trochu nedbalí a hluční, musím ti říct, ale jinak se to zařídit nedalo. Tak co říkáš?“

Dveře byly dvojité, v prostoru mezi nimi věšák na šaty. Joachim rozsvítil stropní světlo a v jeho mihotavé záři se pokoj představil jako příjemný a klidný, nábytek byl bílý a praktický, tapety rovněž bílé, tlusté a omyvatelné, podlahu pokrývalo čistounké linoleum a na lněných závěsech byly podle moderního vkusu jednoduché a veselé výšivky. Dveře na balkon byly otevřené; bylo vidět světla v údolí a z dálky slyšet taneční hudbu. Dobrák Joachim uchystal do malé vázy na komodě drobnou kytici z květín, které se daly po otavách ještě najít, řebříček a několik zvonků, sám je natrhal na stránkách.

„Moc milé od tebe,“ řekl Hans Castorp. „To je ale pěkný pokoj! Tady se dá těch pár týdnů prožít dobře a radostně.“

„Předevčírem tu umřela jedna Američanka,“ podotkl Joachim. „Behrens rovnou prohlásil, že to s ní vezme konec, než ty přijedeš, a ten pokoj že připadne tobě. Byl u ní její snoubenec, anglický námořní důstojník, ale nechoval se zrovna srdnatě. Každou chvíli vybíhal na chodbu se vyplakat, úplně jako malý kluk. A pak si tváře natíral krémem, protože je měl oholené a slzy ho na nich pálily. Předevčírem večer Američanka ještě dvakrát parádně chrlila krev, no a byl konec. Ale včera ji odvezli hned ráno a pak to tady důkladně vykourili, formalinem, ten ty znáš, prý se hodí k takovým účelům.“

Rozrušený Hans Castorp vnímal to vyprávění roztržitě. Stál s vykasanými rukávy před širokým umyvadlem, jehož niklové kohoutky se leskly v elektrickém světle, a na čistě povlečenou bílou kovovou postel se sotva letmo ohlédl.

„Vykourili, to je úžasné,“ rozhovořil se při tom umývání a utírání rukou poněkud nepřipadně. „Ano, metylaldehyd, ten nevydrží ani ta nejsilnější bakterie – H_2CO , jenže štípe v nose, ne? Samozřejmě je úzkostlivá čistota základní podmínkou...“ Řekl „samo-zřejmě“ s důrazem na z, protože bratranec si už od studentských dob osvojil obvyklou nedbalou výslovnost skoro bez z, a velice hbitě pokračoval: „Co jsem to ještě chtěl povědět... Ten námořní důstojník se nejspíš holil strojkem, jak mi připadá, při tom se člověk snáz poraní, než když se holí pořádně obtaženou břitvou, aspoň taková je moje zkušenost, ale sám používám střídavě jedno i druhé... No a slaná voda na podrážděné pokožce, to přirozeně bolí, tak byl asi ze služby zvyklý používat krém, nic jiného mi k tomu nenapadá...“ Tlachal dál, vykládal, že má v kufru dvě stě kusů svého oblíbeného doutníku Maria Mancini – celní kontrola byla nanejvýš vlídná –, a vyřizoval pozdravy od spousty lidí z domova. „Copak se tu netopí?“ zvolal najednou a běžel k trubkám a položil na ně ruce...

„Ne, my tu máme odchov poněkud studený,“ odpověděl Joachim. „To by se muselo nevímco stát, aby v srpnu zapnuli ústřední topení.“

„V srpnu, v srpnu!“ prohlásil Hans Castorp. „Jenže mně je zima! Příšerně mě zebe tělo, ale obličej mám nápadně rozpálený – no jen si sáhni, jak přímo hořím!“

Tak troufalý nápad, nechat si sáhnout na tvář, se k povaze Hanse Castorpa naprosto nehodil a jemu samému připadal trapný. Joachim ovšem neuposlechl, pouze podotkl:

„To je od vzduchu a vůbec nic to neznamená. I sám Behrens má celý den modré tváře. Mnoho pacientů si nezvykne nikdy. Go on, ať ještě dostanem něco k jídlu.“

Venku se opět ukázala ta krátkozraká ošetřovatelka a zvědavě po nich slídila pohledem. V prvním poschodí se Hans Castorp zčistajasna zastavil jako přimražený nesmírně příšerným zvukem, jenž se ozval z nepatrné vzdálenosti od ohybu chodby; zvuk nebyl hlasitý, ale vysloveně tak odporný, až se Hans Castorp zašklebil a podíval se na bratrance vyvalenýma očima. Byl to kašel, to bylo zjevné – mužský kašel; jenže se nepodobal žádnému, který Hans kdy slyšel, ba ve srovnání s ním byl každý jiný mu známý kašel skvostný a zdravý projev života –, ale toto byl kašel bez libosti a bez lásky, nevydáváný řádně v náporech, nýbrž zněl jako hrůzné, bezmocné štourání v břechce organického rozkladu.

„No,“ povzdechl Joachim, „s tímhle to vypadá zle. Rakouský aristokrat, velice elegantní, přímo zrozený pro pánskou jízdu. A takhle to dopracoval. Ale ještě chodí.“

Při chůzi Hans stále hovořil o kašli toho pánského jezdce. „Musíš pochopit,“ řekl, „že jsem něco takového v životě neslyšel, je to pro mě naprostá novinka, proto to na mě tak působí. Existuje spousta kašlů, suchý a vlhký, příznivější je spíš ten vlhký, jak se všeobecně tvrdí, a pořád lepší než takovýhle štěkot. Když jsem v mládí (skutečně řekl ,v mládí‘) měl záškrt, štěkal jsem jako vlk, a všem se ulevilo, když se kašel uvolnil a zvlhnul; mám to ještě v dobré paměti. Jenže kašel jako tenhle, to snad ani není možné, aspoň já o něm neměl ponětí – vždyť už to vůbec není kašel živoucího tvora. Není suchý, ale za vlhký se taky nedá označit, ani to se pro něj naprosto nehodí. Přímo jako bych se do toho člověka díval a viděl, jak to tam vevnitř vypadá – jen samá břechka a bláto...“

„Víš co,“ řekl Joachim, „já ho slyším kašlat den co den, nemusíš mi to popisovat.“

Hans Castorp se však vůbec nedokázal upokojit, stále znovu ujišťoval, že mu při zvucích toho kašle bylo, jako kdyby do pánského jezdce nahlížel, a když mladí muži vstoupili do restaurace, jeho oči unavené cestou se vzrušeně leskly.

V restauraci

Restaurace byla světlá, elegantní a útulná. Nacházela se hned vpravo od haly naproti společenským místnostem, a jak Joachim vysvětloval, používali ji hlavně nově příchozí hosté stolující mimo pravidelnou dobu jídla a ti, kdo měli návštěvu. Slavily se tam ale i narozeniny a nastávající odjezdy, jakož i příznivé výsledky generálních prohlídek. Leckdy že tu bývá pěkně živo, podotkl Joachim, servíruje se i šampaňské. V této chvíli zde neseděl nikdo až na jedinou, asi třicetiletou dámu; četla si v knize, při tom si hvízдалa a prostředníkem levé ruky neustále jemně poklepávala na ubrus. Když se mladíci posadili, přesedla si, aby k nim byla zády. Je prý velice plachá, vysvětloval Joachim šeptem, a má při jídle v restauraci vždycky knihu. Údajně se do plicních sanatorií dostala už jako docela mladé děvče a od té doby nežila ve světě.

„Tak to ty se svými pěti měsíci jsi oproti ní naprostý zelenáč a pořádku jím budeš, až si tu odkurýruješ celý rok,“ prohlásil Hans Castorp k bratranci; Joachim jen pokrčil rameny, což dříve nečiníval, a sáhl po jídelním lístku.

Posadili se k jednomu výše postavenému stolu u okna, bylo to nejhezčí místo. Seděli proti sobě u závěsu krémové barvy, obličejové ozářené svitem elektrické stolní lampičky s červeným stínítkem. Hans Castorp sepal čerstvě umyté ruce, a jak to měl ve zvyku, když usedl k jídlu, pln očekávání si je s požitkem mnul – možná se jeho předci před polévkou modlívali. Obsluhovala je měkce hovořící příjemná dívka v černých šatech a bílé zástěrcce, měla velký obličej nadmíru zdravé barvy, a Hanse Castorpa velice rozveselilo, když ho bratranec poučil, že se zde číšnicím říká „sálové dcerky“. Objednali si u ní láhev Gruaud Larose, ale Hans Castorp poslal víno zpět, aby je dal lépe temperovat. Jídlo bylo znamenité. Měli chřestovou polévku, plněná rajčata, pečení s rozličnými přílohami, obzvláště výtečný moučník, sýrovou mísu a ovoce. Hans Castorp jedl velmi mnoho, ačkoli se ukázalo, že jeho hlad nebyl tak náramný, jak se domníval. Byl zvyklý hodně jíst, i když neměl hlad, a to z vážnosti k sobě samému.

Joachim pokrmům žádnou zvláštní poctu nevzdal. Řekl, že má zdejší kuchyně po krk, jako všichni tady nahoře, že je tu zvykem

na jídlo nadávat; vždyť když tu vysedáváš déle než věčnost... Zato víno pil s potěšením, ba s jistou náruživostí, a pečlivě se vyhýbaje příliš citovým výrazům dával opakovaně najevo své uspokojení, že tu je někdo, s kým se dát promluvit rozumné slovo.

„No to je skvělé, že jsi přijel!“ prohlásil a jeho klidný hlas zněl pohnutě. „Troufám si říct, že to je pro mě přímo událost. Konečně jednou změna – vlastně jakýsi mezník, rozčlenění té věčné, bezmezné jednotvárnosti...“

„Ale tady vlastně musí čas utíkat rychle,“ namítl Hans Castorp.

„Rychle i pomalu, jak je libo,“ odpověděl Joachim. „On vůbec neutíká, říkám ti, to vůbec žádný čas není, a taky žádný život – ne, opravdu ne,“ pravil a potřásl hlavou a znovu se chopil sklenice.

Také Hans Castorp pil, třebaže mu teď tváře planuly jak oheň. Ale po těle mu stále ještě bylo chladno a v údech pociťoval zvláštní radostný, ale poněkud mučivý neklid. Mluvil překotně, často se přeríkával, přecházel to však nedbalým mávnutím ruky. Rozjařil se ostatně i Joachim a jejich hovor se odvíjel o to volněji a veseleji, až pobzukující a poklepávající dáma náhle vstala a odešla. Při jídle gestikulovali vidličkami, se soustem v ústech nasazovali vážné výrazy, smáli se, pokyvovali hlavou, krčili rameny, sousto ještě ani pořádně nespolkli a už zas pokračovali v hovor. Joachim chtěl slyšet něco o Hamburku a zavedl hovor na plánovanou regulaci Labe.

„Epochální!“ prohlásil Hans Castorp. „Epochální pro rozvoj naší lodní plavby – vůbec se to nedá docenit. Do rozpočtu vkládáme za tím účelem jako okamžitý jednorázový výdaj padesát milionů a můžeš si být jist, že přesně víme, co děláme.“

Při vši významnosti, kterou přikládal regulaci Labe, však ihned od tématu odběhl a žádal, aby mu Joachim dál vyprávěl o životě „tady nahoře“ a o zdejších hostech, což se také ochotně stalo, protože Joachim byl rád, že si může ulevit a vypovídat se. Musel opakovat ono sdělení o mrtvolách a jejich svázení na bobech a bratrance výslovně znovu ubezpečit, že se zakládá na pravdě. Protože se Hanse Castorpa znovu zmocnil smích, smál se i Joachim, a zjevně si toho užíval, přidával další komické podrobnosti, aby rozvernou náladu přiživil. Že s ním u stolu sedí jedna dáma jménem Stöhrová, ostatně značně nemocná, choť hudebníka z Cannstattu – nejnevzdělanější stvoření, s jakým se kdy setkal.

Že říká „desinfikace“ – a to naprosto vážně. A asistent Krokowski je u ní „fomulus“. Člověk to prostě musí spolknout a nehnout brvou. Kromě toho miluje klepy jako ostatně skoro všichni tady nahoře a o jiné dámě, paní Iltisové, rozhlašuje, že nosí „sterilet“. „Ona tomu říká sterilet – no, není to k nezaplacení?“ A napůl vleže, záda v opěradlech židlí, se smáli tak nezřízeně, až se jim těla přímo třásla a oba se téměř současně rozškytali. Joachim se posléze zasmušil a připomněl si svůj osud.

„Víš, my tady sedíme a smějeme se,“ pravil s bolestí ve tváři, občas přerušován otřesy bránice, „a přitom vůbec nejde odhadnout, kdy se odsud dostanu, protože když Behrens řekne ‚ještě půl roku‘, je to výpočet jen přibližný, člověk se musí připravit na víc. Jenomže je to krušné, no řekni sám, jestli z toho nemám být smutný. Už jsem byl přijatý a další měsíc jsem mohl složit důstojnickou zkoušku. A místo toho tady šaškuju s teploměrem v ústech a počítám brepty nevzdělané paní Stöhrvé a marním čas. V našem věku hraje rok ohromnou roli, kolik se v životě tam dole udá změn a jaký pokrok! A já tady musím hnít jako stojatá voda – úplně jako smradlavý močál, to vůbec není přehnané přirovnání...“

Na to Hans Castorp reagoval jen podivnou otázkou, zda tu je možné dostat pivo, a když se na něj bratranec poněkud udiven podíval, zjistil, že Hans skoro usíná – vlastně že už spí.

„Vždyť ty už spíš!“ řekl Joachim. „Pojď, je načase jít na kutě, pro nás oba.“

„Žádný čas vůbec není,“ pronesl Hans Castorp těžkým jazykem. Přesto vstal a šel s bratrancem, poněkud shrbeně a na ztuhlých nohou jako někdo, koho únava přímo táhne k zemi, avšak vší silou se probral, když uslyšel, jak Joachim v hale již jen matně osvětlené říká:

„Tamhle sedí Krokowski, budu tě zřejmě muset narychlo představit.“

Doktor Krokowski seděl na osvětleném místě u krbu v jedné společenské místnosti hned u zasouvacích dveří a četl noviny. Vstal, když k němu oba mladí muži přistoupili a Joachim s vojenským držením těla řekl:

„Dovolte, pane doktore, abych vám představil svého bratrance Castorpa z Hamburku. Právě dorazil.“

Doktor Krokowski pozdravil nového obyvatele domu s jistou veselostí, bodrostí a povzbudivou srdečností, jako by chtěl naznačit, že v přímém styku s ním je jakýkoli ostych zbytečný a namísto že je

jedině a pouze radostná důvěra. Bylo mu asi třicet pět let, měl široká ramena, byl otlý a mnohem menší než oba mladí lidé stojící před ním, takže musel zaklonit hlavu, aby jim viděl do tváří – a kromobyčejně bledý, ta bledost byla průsvitná, přímo fosforeskující, a zvyšoval ji navíc temný žár jeho očí, černý obočí a značně dlouhého plnovousu, který byl rozdělen do dvou špičatých pramenů a tu a tam již bíle prokvétal. Na sobě měl černý dvouřadový oblek s poněkud obnošeným sakem, černé polobotky prolamované podobně jako sandály, k nim tlusté, vlněné šedé ponožky, a kolem krku mírně ohnutý límec, jaký Hans Castorp doposud viděl jen u jednoho fotografa v Gdaňsku a který zjevu doktora Krokowského dodával ráz vskutku ateliérový. Doktor se srdečně usmíval, přičemž se mu ve vousech odkryl žlutavý chrup, poté potřásl mladému muži rukou a barytonovým hlasem s poněkud cizokrajně protáhlým přízvukem pravil:

„Buďte nám vítán, pane Castorpe! Ať si tu brzy zvyknete a cítíte se mezi námi dobře. Přicházíte jako pacient, smím-li se zeptat?“

Bylo dojemné pozorovat, jak se Hans Castorp snaží chovat způsobně a opanovat svou ospalost. Zlobilo ho, že je v tak špatné formě, a podezíravé sebevědomí mladého člověka mu napovídalo, že v úsměvu a povzbudivém chování asistentově se skrývá shovívavý výsměch. V odpovědi se zmínil, že zde zamýšlí pobýt tři týdny, že má za sebou závěrečné zkoušky, a dodal, že je chválabohu zcela zdrav.

„Opravdu?“ zeptal se doktor Krokowski, jakoby škádlivě vystrčil krk šikmo dopředu a usmíval se ještě víc... „Ale pak jste zjevem svrchovaně hodným studia! Já jsem se totiž se zcela zdravým člověkem ještě nikdy nesetkal. Jaké zkoušky jste složil, je-li dovoleno se otázat?“

„Jsem inženýr, pane doktore,“ odpověděl Hans Castorp se skromnou důstojností.

„Ach, inženýr!“ A úsměv doktora Krokowského pro tu chvíli jako by poněkud pohasl, ztratil na síle a srdečnosti. „To je znamenité. Takže vy zde nevyužijete lékařské péče, ani v ohledu fyzickém, ani v psychickém?“

„Ne, tisíceré díky!“ pravil Hans Castorp a málem o krok couvl.

V tu chvíli doktor Krokowski svůj úsměv opět vítězně rozjasnil a potřásaje mladému muži znovu rukou hlasitě zvolal:

„Tak se dobře vyspěte, pane Castorpe – s pocitem, že vaše zdraví je naprosto bezvadné, a na viděnou!“ – S tím oba mladíky propustil a opět usedl k novinám.

U výtahu už nebyla obsluha, museli tedy po schodišti pěšky, mlčky a ze setkání s doktorem Krokowským poněkud zmatení. Joachim doprovodil Hanse Castorpa k číslu třicet čtyři, kam kulhavec nově příchozímu náležitě dodal zavazadla, a oba ještě čtvrt hodinku klábosili, Hans Castorp při tom vybaloval noční prádlo a mycí potřeby a zároveň pokuřoval lehkou cigaretu. K doutníku se již toho dne nedostal, to mu připadalo podivné a mimořádné.

„Vypadá velmi významně,“ prohlásil a vyfoukl nadechnutý dým. „je bílý jako vosk. Ale ty jeho boty, no poslyš, hotová hrůza. Šedé vlněné ponožky a k tomu sandály. Nebyl nakonec uražený?“

„Je poněkud citlivý,“ připustil Joachim. „Neměls lékařskou péči odmítnout tak zhurta, aspoň ne tu psychickou. Nevidí rád, když se z ní lidé vykrucují. Se mnou toho taky moc nesvede, protože se mu nijak zvlášť nesvěřuji. Ale občas mu přece jen nějaký sen povím, aby měl co rozpitvát.“

„Tak to jsem ho tedy zřejmě urazil,“ řekl Hans Castorp rozmrzele; když někomu ublížil, vzbouzelo to v něm pocit nespokojenosti se sebou samým, a únava ho přepadla s obnovenou silou.

„Dobrou noc,“ řekl, „padám únavou.“

„V osm se pro tebe zastavím, půjdeme na snídani,“ řekl Joachim a odešel.

Večerní toalety se Hans Castorp zhostil jen zběžně. Spánek ho přemohl, sotva zhasil lampičku na nočním stolku, stačil se však znovu zhrozit při vzpomínce, že v této posteli předevčírem někdo zemřel. „Vždyť to určitě nebylo poprvé,“ řekl si, jako by ho to mohlo uklidnit. „Je to prostě úmrtní lože, obyčejné úmrtní lože.“ A usnul.

Avšak jakmile se ho zmocnil spánek, začal snít a měl sny skoro nepřetržitě až do rána. Hlavně viděl, jak Joachim Ziemßen v podivně pokroucené poloze sjíždí na bobových saních srázně dolů. Byl tak fosforečně bledý jako doktor Krokowski a vepředu seděl pánský jezdec, který vypadal velice neurčitě jako někdo, koho je jen slyšet kašlat, a řídil. „To je nám naprosto jedno – nám tady nahoře,“ řekl vykloubený Joachim a najednou to byl on, kdo tak příšerně rozbředle kašlal, a ne pánský jezdec. Nad tím se Hans Castorp hořce rozplakal a usoudil, že musí zaběhnout do lékárny, aby si obstaral pleťový

krém. Jenže u cesty seděla paní Itisová se špičatým čumákem a něco držela v ruce, co zjevně měl být ten její „sterilet“, ale nebylo to nic jiného než holicí strojek. Což Hanse Castorpa zase rozesmálo, a tak se zmítal mezi různými hnutími mysli, dokud k němu balkonovými dveřmi nevníkl šedavý rozbřesk a neprobudil ho.